

se ne motimo, jezikovne razmere na Češkem in ni Čehom nič kaj po volji.

Antisemit Schneider pa ne more odnehati, da ne bi tudi pri tej priliki potipal židov, ter zahteva, naj bode preskrbljeno za to, da ne bode sodil žid kristjana.

Minister Schönborn je zavračal opomnje poslancev, ki mu niso bile po volji. Nekaterim poslancem je obljubil, da se bode oziral na njih pritožbe. Obljubil je tudi gospod minister, da bode uže jeseni predložil zbornici nekatere predloge glede preuredbe sodstva sploh. Posebno je pa zagovarjal nemško-češko spravo. Za ministrom je govorilo še mnogo poslancev. Dr. Trojan je ugovarjal ministru, da bi bila nameravana nemško-češka sprava pravična Čehom. On je rekel, da ni niti cesar Ferdinand II. po bitki na Beli Gori tako poniževalnih zahtev storil do češkega naroda. kakoršne so stavljene v nameravani spravi. Poslanec Byk, poljski žid, izkušal je braniti žide proti napadom poslanca Schneiderja, potem je pa rekel, da je skrajni čas, da se preuredi civilno-pravdno postopanje, ki je danes pravo zavetišče dolžnikom.

Poslanec Kokoschinegg je zahteval za Maribor posebno okrožno sodišče.

Zadnja govornika sta bila dr. Pacak in dr. Jacques. Za njima je govoril poročevalec, ki je priporočal odobrenje proračuna, kar se je seveda zgodilo. Še ta dan t. j. 15. t. m. so se vršile volitve v delegacije. O uspehu smo poročali uže v zadnjem listu. Dne 16. t. m. se je pa odgodilo zborovanje zbornice do jeseni.

Gosposka zbornica je pa zborovala do 21. t. m. Ta dan je izbrala tudi ona svoje člane v delegacije ter s tem zaključila sedanje svoje zborovanje.

Politični pregled.

Domače dežele.

Grof Taaffe se je odpeljal dne 22. t. m. v Ischl.

Ob zaključku zadnjega zborovanja poslanske zbornice piše stara „Presse“ tako le: Zadnje zborovanje poslanske zbornice sme se zaznamovati kot najznamenitejše v zgodovini avstrijskega parlamentarizma. Krona in vlada sta pozvali vse zmerne parlamentarne stranke, naj bi za zdaj mirovale s prepirnimi strankarskimi zahtevami ter se združile k mirnemu, stvarnemu ter uspešnemu občekoristnemu delovanju. Na vprašanje, se je li uresničila ta ideja, je li ta nova misel v parlamentarnem avstrijskem življenji prodrila mej ljudstvo in stranke ter se tam ukoreninila, odgovoriti se more zdaj, kajti zmernost, stvarnost ter mejsobno spoštovanje zavladalo je v zbornici. Ali doseči to, ni bila nikakor malenkost. Zato je pa tudi dosedanji uspeh porok, da se bodo dali še za naprej zjediniti patrijotični ter zmerni politični elementi k trajnemu, uspešnemu delovanju.

V baš takem smislu piše tudi „Fremdenblatt“, ki pravi, da so bile razprave v zadnjem zborovanju po-

slanske zbornice, ki je razpravljala izključno le gospodarska in socijalna vprašanja, pristen odmev avstrijskega javnega mnenja.

Dne 20. t. m. se je slovesno praznovala petindvajsetletnica bitke pri Visu, v kateri je naša vojna mornarica slavno premagala veliko močnejšo italijansko vojno mornarico. V tej bitki so se pod poveljem slavnega nepozabnega Tegetthoffa posebno odlikovali naši bratje Hrvatje iz Dalmacije in Istre.

Praga. — Dne 17. t. m. se je pripeljalo v Prago okolo 50 najodličnejših državnozborskih avstrijskih zastopnikov, da si ogledajo razstavo.

Na tisoče ljudi se je zbralo pred kolodvorom, da pozdravijo odličnjake. S posebnim navdušenjem je bil pa pozdravljen grof Hohenwart. Ta navdušeni pozdrav je veljal njemu kot stvaritelju znanih fundamentalnih členov, s katerimi bi bilo češkemu narodu priznано popolnoma njegovo državno pravo. Tudi večina naših slovenskih poslancev se je udeležila tega izleta, ki nima samo namena, da si ogledajo njegovi udeležniki razstavo, on je tudi pristna demonstracija proti nemški levici ter ima jako važen političen pomen. To se je pokazalo pri banketu, katerega so priredili dne 18. t. m. konservativni češki veleposestniki na čast tujim gostom. Napitnice, ki so se govorile, bile so prava politična manifestacija. Prvi je napil cesarju knez Jurij Lobkovic ter pozdravil goste kot prave zastopnike patrijotične in narodne misli. Govoril je pa tudi grof Hohenwart ter rekel, da bi morala Češka po vsej pravici zavzemati v monarhiji eno izmed najodličnejših mest ter da bode moralo tudi vkljub sedanjim oviram do tega priti.

Ker se je udeležilo tega izleta lepo število jako odličnih poljskih državnih poslancev, jezi to jako nemške levičarje, ker se boje, da so bile na pesek zidane njih nade o zvezi s Poljaki.

Tem ljudem ni bilo prav, ko je molčal grof Hohenwart v državnem zboru, ter so mu očitali, da ni lepo ravnal, ker ni pojasnil nekoliko svojega stališča. Zdaj ko je storil to pri banketu, pa jim spet ni prav ter pravijo, da bi bil bolje storil, ko bi bil molčal. Bog vsemogočni ustrezni tem čudakom! Pri banketu je bil tudi dr. Rieger, katerega so pri njegovem dohodu vsi pozdravili jako prisrčno.

Vnanje države.

Italija. — Italijanska vojna mornarica ne pride v Pulj ter ne obiše Dalmacije, kakor so napačno poročali časopisi.

Črna Gora. — Iz Heidelberga se poroča, da je zdravje kneginje Milene zdaj prav ugodno.

Rusko. — Baron Hirsch in ruski židje. Baron Hirsch namerava osnovati veliko angleško družbo, ki bode z dovoljenjem ruske vlade urejevala s pomočjo odseka, v katerem bodo židje iz vseh civilizovanih držav, redno izseljevanje ruskih židov.

Srbska. — Te dni je nastopil srbski kralj Aleksander svoje popotovanje v inozemstvo, in sicer obišče najprej ruskega carja, potem našega cesarja in se bode baje sešel sredi avgusta tudi z nemškim cesarjem.

Francoska. — Iz Pariza se poroča, da so tam pustili delo železniški delavci ter da je bilo treba vojaške pomoči, da ne bi ščuvali k štrajku tudi drugih delavcev ter branili opravljati posel železniškemu osebju, ki je nastavljeno pri signalih ter premenah. Iz Versailles se je poslalo v Battignolles 180 genijskih vojakov, da namestujejo tam, ako treba, delavce. Policijski prefekt je zaukazal na zahtevo železniških uprav, da stražijo vojaki in žendarmerija vse železniške proge v Pariškem okoliši na 10 kilometrov daleč.

Narodno-gospodarstvo.

Trgovska in obrtniška zbornica.

Iz seje trgovske in obrtniške zbornice dne 26. junija t. l. poročamo naslednje: Seji je predsedoval podpredsednik gospod Ivan Perdan, navzoči so pa bili vladni komisar gospod c. kr. okrajni glavar Ludovik marki Gozani in naslednji gospodje zbornični svetniki: Ivan Dogan, Fran Hren, Alojzij Jenko, Janko Kersnik, Anton Klein, Karol Luckmann, Fran Omersa, Karol Pollak, Jos. Ribič, Avgust Skabernè, Fran Ks. Souvan, Feliks Stare in Jarnej Žitnik.

Gospod predsednik konstatuje, da je za sklepčnost potrebno število zborničnih udov navzočnih, otvori sejo in imenuje za overovatelja zapisnika gospoda Karola Luckmanna in Feliksa Stareta.

I. Zapisnik zadnje seje se odobri.

II. Gospod zbornični svetnik Anton Klein poroča v imenu odseka o računu za leto 1890. Po njem znašajo dohodki s pristojbinami za vpisane znamke in obrestmi od naloženih zborničnih doneskov vred 8540 gld. 66½ kr. Če se prišteje še začetna gotovina 3166 gld. 80 kr., znašajo vsi dohodki 11.707 gld. 46½ kr.

Stroški znašajo 6175 gld. 84 kr., ostaje torej konec decembra 1890. leta gotovine 5531 gld. 62½ kr.

Če se aktiva, obstoječa iz zastalih zborničnih doneskov s 499 gld. 86½ kr., prištejejo, nastane skupna vsota 6031 gld. 49 kr.

Če se odštejejo pasiva zastalih volilnih stroškov s 150 gld., kaže se konec l. 1890. čiste imovine 5881 gld. 49 kr.

Proračunjena in odobrena letna potreščina je znašala 6210 gld. 75 kr., a stroškov je bilo le 6175 gld. 84 kr., torej se je 34 gld. 91 kr. manj izdalo.

Prihranilo se je pri posameznih rubrikah skupaj 305 gld. 07 kr.

Nasproti pa se je več potrošilo 270 gld. 16 kr. Prekoračeni zneski so razen onega v rubriki: „jubilejski ustanovni donesek“ neznatni, in tudi to se da s tem utemeljiti, da se je donesek za leto 1889. z 200 gld., ki

je v zborničnem računu za leto 1889. naveden kot pasivna točka, šele v letu 1890. izplačal in katerega je visoko c. kr. trgovinsko ministerstvo dovolilo izdati z naredbo z dne 23. oktobra 1889 št. 42259.

Račun o pokojninskem zakladu zborničnih služabnikov za leto 1890. kaže imovine 9.780 gld. 19 kr., ki se je v letu 1890. pomnožila za 733 gld. 82 kr.

Ustanovni zaklad za onemogle obrtnike je konec leta 1890. znašal 1109 gld.

Poučne stvari.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

(Dalje.)

229.

Great-Eastern. Parobrod na kolesa in na vijake. Brodovi na ameriških rekah.

Brodarstvo se je silno razvilo, odkar so začeli parobrod rabiti za plovbo po morji. V to svrhu je bilo treba graditi velike parobrode z močnimi stroji, ker mal parobrod bi bil že dovolj naložen s samim premogom, ki ga je treba za daljno pot, postavim iz Evrope v Ameriko. Angleži, kateri imajo tolike nasebine, oddeljene od svoje zemlje z velikimi morji, zgradili so največ parobrodov za plovbo po morju. Gradili so čimdalje večje brodove, a od vseh največi je „Great-Eastern“, kateri je bil namenjen zlasti za to, da vozi mej Angleško in vzhodno Indijo. Ta orjaški brod je dolg 220 m, a širok 26 m in ima 12.000 potnikov prostora na njem.

Njegovi petero parnih strojev ima skupno moč za 11.500 konjskih sil. Ob ugodnem vetru more brod tudi jadra razviti. Premoga toliko naloži, da ga ima dovolj za 60 do 70 dni. Ta orjaški brod je bil gotov 1857. l. Ko so ga 3. novembra tistega leta hoteli spustiti v morje, pokazalo se je, da so preslabi vsi stroji, kateri so do takrat rabili v to svrhu. Niti premakniti ga niso mogli, kaj šele spustiti v morje. Zato je bilo treba napraviti novih strojev. Ali mej tem je potekla cela četrtnina leta, in 8. septembra 1859. l. je zdrčal v morje. Velike nade, katere so gojili njegovi lastniki, niso se izpolnile. Brod se ni nikdar izplačal, ker za jeden pot se ni nikdar oglasilo dosta potnikov in oddalo dosta robe, da bode poln. Pozneje je rabil zlasti za polaganje velikih kablov mej Angleško in Ameriko, v Indijskem in Kitajskem morju. Mnogo stroškov so napravljali lastnikom neprestane poprave, tako da so ž njim imeli mnogo škode. Kedar so ljudje uvideli, da taki orjaški brodovi niso koristni, začeli so zopet graditi manjše brodove, kateri bolje odgovarjajo svojej nameri.

Parobrodi so na kolesa in na vijak. Prvi so starejši, Prvi izumitelj parobroda Papin je gonil svoj brod s pomočjo velikih koles z lopatami. Fulton je tudi tako delal,